

OPIEKUN KATOLICKI

Nr 22.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Rok XVI.

Bytom (Beuthen O./S.) dnia 16 marca 1889.

„Opiekun Katolicki”, (dawniej „Gazeta Górnośląska”) wychodzi co środę i sobotę. Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii z przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „Opiekuna Katolickiego” w Bytomiu (Beuthen O./S.) Dyngosstrasse 27. Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętą miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja w miejscu, jako też i w Wrocławiu Rudolf Mosse oraz Haasenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Frencler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurcie n. M. Daube & Co. — W Paryżu i na całą Francję A. Sławiński Paris Rue Véseléy Nr. 3. Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Bytom, dnia 15 marca.

Sieh', das Gute liegt so nah!

można — jak „Germania” pisze — krzyknąć dziennikowi „Kreuz-Ztg.”, gdy ona skarży się na rosyjskie wyznaczone uciemnienie. Dzisiaj donosi ona w korespondencji warszawskiej o ukazie, który rozporządza, 1) że przy zasądzeniu przestępstw popełnionych przeciw kościołowi prawosławnemu, tylko prawosławni sędziowie zasiadać mogą; 2) innowiercy, którzy przed prawosławnymi Rosyanami głoszą fałszywe nauki, mają być karani za nakłanianie do apostazji i 3) że w kolegiach szkolnych jedynie tylko prawosławni zasiadać i głosować mogą. „Kreuz-Ztg.” upatruje w tych trzech rozporządzeniach środek do zupełnego wyniszczenia luteranizmu i katolicyzmu. Możliwe! Tymczasem podobne, nie mówimy już zupełnie takie same rzeczy mamy także w Prusach. Do sądu państwowego nie mógł żaden wierny katolik należeć, tylko najwięcej „także-katolicy” i protestanci. Mimo to ustanowiono go do zasądzenia katolickich biskupów i duchownych. Co się tyczy drugiego punktu, to żądał związek ewangelicki nie dawno temu wolności znieważania katolickich nauk i instytucyj. Pod względem trzeciego punktu, to są zażalenia centrum o równą reprezentację w pruskim ministerstwie wyznań i w urzędach inspektorów szkolnych powiatowych jeszcze w

świętej pamięci. A więc „Kreuz Ztg” powinna być nieco skromniejsza.

Z sejmu pruskiego.

Stronnictwo katolickie wniosło do łaski marszałkowskiej projekt następującej treści.

Projekt do prawa o przekazaniu związkom komunalnym podatku gruntowego i budowlanego. My Wilhelm itd.

§ 1. Z podatku gruntowego i budowlanego przekazuje się 50 procent związkom komunalnym. Przekazanie dalszych kwot aż do wysokości sumy ogólnej podatku gruntowego i budowlanego unormują dalsze przepisy prawne.

§ 2. W Prusach Wschodnich i Zachodnich, na Pomorzu, w Brandenburgii, Ślązku, W. Księstwie Poznańskim, przekazane będą te kwoty powiatom, w innych prowincjach gminom.

§ 3. Kwoty, mające być przekazane, obliczają się według sum przypadających z podatku gruntowego i budowlanego w odnośnych związkach komunalnych.

§ 4. Jeżeli powiaty uchwalą dalszy podział przekazanych sobie kwot na gminy, natenczas stosowany będzie tu § 3.

§ 5. Podatku gruntowego i budowlanego nie można odtąd obciążać dodatkami do podatków komunalnych.

§ 6. Ustawa ta wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1889. Równocześnie tracą moc obo-

wiązującą ustawy z dnia 10 lipca 1880 (Zob. pr. str. 286) i z dnia 14 maja 1885 (Zob. pr. str. 128), oraz wszystkie inne przepisy prawne, stojące w sprzeczności z § 5.

§ 7. Ministra skarbu upoważnia się do wprowadzenia ustawy tej w życie.

Pod pieczęcią i t. d.

Berlin, 2 marca 1889.

Bar. Huene. (Popierają go centrum i Polacy.)

O O D R Z E

przez

D-ra Aleksandra Karwackiego.

Odra pojawia się u nas każdego roku i w różnej porze, najczęściej u dzieci do lat 10-ciu, w późniejszym wieku zdarza się także lecz nierównie rzadziej. Zaczyna się objawami kataralnemi, częstym kichaniem, kaszel bywa głęboki i suchy, oczy cokolwiek zaczerwienione i izy obficie wydzielające, dreszcz zimny naprzemian z rozpaleniem ciała. — Czasem bywa tak silna gorączka przed wystąpieniem wysypki zdrowej, że następuje krwawienie z nosa, majaczenie, a niekiedy oznaki zapalenia płuc. — Często obrzmiewają mocno gruczoły podszczękowe. — Gorączka w godzinach rannych cokolwiek opuszcza chorego i wtenczas doznaje on niejakej ulgi.

Bieg odry nie jest u każdego chorego jednostajny, — czasami objawy rozgorączkowania kataralnego przeciągają się 6 do 8 dni, nim wysypka wystąpi.

Na pierwszych stopniach siedziały Westfaliki, to jest kąpianki bogini ognia i czystości zwanej Westą; po za niemi mieścili się wyżsi kapłani, konsulowie (urzędnicy najwyżsi), senatorowie i zarząd miejski. Rury roznosiły pachnidła dookoła cyrku, siedzenia były przystrojone kwiatami.

Dla zabawienia widzów niecierpliwie oczekujących rozpoczęcia widowiska, wpuszczano w szranki wilka i niedźwiedzia, związanych razem, przeciwko rozjuszonemu dzikowi, który je swym kłem rozpruwał; co też przyjmowane było powszechnym śmiechem i oklaskami, jednozgodnem.

Po tej przynęcie dla tłumy, rozpoczynało się na dobre widowisko dla osób wyższych — walką między słoniem a nosorożcem; słoniowi, dla rozświecczenia go, dawano do picia wielką ilość mocnego wina; potem zawiązała się ogólna rzeź między lwami, tygrysami, niedźwiedziami, wilkami, krokodylami i nieszczęśliwymi gladiatorami.

Takie to bywały zabawy towarzyskie owych pogan, którzy się nazywali wielkim narodem.

Czyż dziś moglibyśmy się przyglądać czemuś podobnemu, bez uczucia zgrozy i wstrętu?

Innym jest teraz ów Rzym, stolica katolickiego świata. W mieście tem zamiast rozgłośnego Kolizeum wznosił się kościół św. Piotra, gdzie 40,000 wiernych gromadzi się dla modłów na klęczkach i dla współdziałania w nabożeństwie bożem, — jakież te przeciwieństwo! Znikły pogań-

ŁUDZKOŚĆ I BARBARZYŃSTWO

ORAZ

Wspomnienie o dawnym Rzymie.

(Dokończenie.)

Wracając się do owego pogańskiego Kolizeum, dodamy tu jeszcze kilka szczegółów o nim. Gdy ogłoszono ludowi krwawe widowisko, wszyscy się tam gromadzili z wielkiem zadowoleniem, jakby na najweselszą ucztę. Ci, którzy mogli się znajdować w amfiteatrze, cisnęli się gromadnie ze wszystkich zaułków wielkiego miasta, aby się przyjrzeć świetnym orszakom panów, którzy szczęśliwi, wchodzili do pysznej i obszernej budowli z urządzonej siedzeniami, jak to już nadmieniliśmy, tak, iż szły stopniowo coraz wyżej, że jeden drugiemu, siedząc, nie przeszkadzał widzieć dobrze, co się na dole dzieje, na arenie amfiteatru.

Po lewej stronie areny znajdowały się schody, którą schodzono do bramy nazwanej „Libitinią”, a którą wyciągali ciała gladiatorów zabitych w arenie.

Sto dziesięć tysięcy ludzi mogło się pomieścić w tych murach; układały się, że tak powiem, góry głów ludzkich, jedne nad drugimi, a wszystkich oczy błyszczały najwyszem oczekiwaniem krwawych zapasów.

Ogromny posąg bogini Wenery zwyciężkiej, jak również kolumny i ołtarze pogańskie, które zazwyczaj były ustawione w środku areny, wynoszono przed zaczęciem walki, nie tylko dla tego, aby nie przeszkadzały wzrokowi widzów, ale i z obawy, aby zwierzęta potwornej wielkości ich nie przewaliły, lub nie uszkodziły. Obok bram były podziemia, gdzie zamykano dzikie zwierzęta przedzielone kratami, i kład je przy zaczęciu widowiska wypuszczano do areny, aby się wzajem szarpały. I widziano straszne walki ogromnego nosorożca ze słoniem, to znów lwa z tygrysem; a okrzyki radości i oklaski stutysięcznych dżeni wzbity się pod obłoki, skoro urzano, że jedno zwierzę drugiemu rozpruło wnętrzności. — Gdy brakło zwierząt, umiano sobie inaczej radzić. Cesarz rzymski Kaligula, głodny ciemiężca, dowiedziawszy się dnia pewnego, że brakło już dzikich zwierząt dla zabawy ludu, posłał żołnierzy, aby pochwycili tuzin nieszczęśliwych, niewinnych ludzi z tumanu ulicznego, i kazał ich rzucić zwierzętom dla nadania większego blasku uroczystości, — a gdy nieszczęśliwe ofiary w kawały rozszarpywane były w arenie, ogromny okrzyk radości i najwyższe oklaski rozległy się od dołu do góry amfiteatru.

Apoth. Rich. Brandt's Schweizerpillen

seit 10 Jahren von Professoren, praktischen Aerzten und dem Publikum als billiges, angenehmes, sicheres und unschädliches Haus- u. Heilmittel angewandt und empfohlen. Erprobt von:

Prof. Dr.
R. Virchow,
Berlin,
von Gietl,
München (f),
Reclam,
Leipzig (f),
v. Nussbaum,
München,
Hertz,
Amsterdam,
v. Korczynski,
Krakau,
Brandt,
Klausenburg,

Prof. Dr.
v. Frerichs,
Berlin (f),
v. Scanzoni,
Würzburg,
C. Witt,
Oopenhagen,
Zdekauer,
St. Petersburg,
Soederstadt,
Kasan,
Lambli,
Warschau,
Forster,
Birmingham,

bei Störungen in den Unterleibs-Organen,

Leberleiden, Hämorrhoidalbeschwerden, tragem Stuhlgang, habitueller Stuhlverhaltung und daraus resultierenden Beschwerden, wie: Kopfschmerzen, Schwindel, Beklemmung, Athemnoth, Appetitlosigkeit etc. Apotheker Richard Brandt's Schweizerpillen sind wegen ihrer milden Wirkung von Frauen gern genommen und den scharf wirkenden Salzen, Bitterwässern, Tropfen, Mixturen etc. vorzuziehen.

Bum Schutze des kaufenden Publikums
Ist noch besonders darauf aufmerksam gemacht, daß sich Schweizerpillen mit falschem ähnlicher Verpackung im Verkehr befinden. Man überzeuge sich stets beim Ankauf durch Abnahme der um die Schachtel gewickelten Gebrauchsanweisung, daß die Etiquette die obenstehende Abbildung, ein weißes Kreuz in rothem Felde und den Namenszug Rich. Brandt trägt. Auch ist noch besonders darauf aufmerksam gemacht, daß die Apotheker Rich. Brandt's Schweizerpillen, welche in der Apotheke erhältlich sind, nur in Schachteln zu Mk. 1 (keine kleinere Schachteln) verkauft werden. — Die Bestandtheile sind: Silbe, Moschusgarbe, Aloe, Absinth, Bitterklee, Gentian.

2 lajerkki

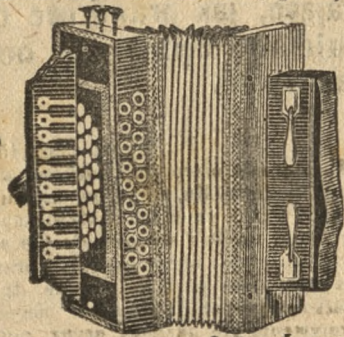
6 do 8 sztuk grające, są tanio do sprzedania u
Fr. Pinkowskiego, księgarza.

Królewska Huta, Kronprinzstr. 77.

Równocześnie polecam łaskawej pamięci mój wielki

SKŁAD

skrzypcy,
klarne-
tów,

harmoników,

SKŁAD

cytr,
skrzyneczki grające itp.

D. HENTSCHEL

Zegarmistrz i optyk

Bytom, Bulewar.

Skład złotych i srebrnych zegarków kieszonkowych. Regulatory, zegary ścienna i budziki.

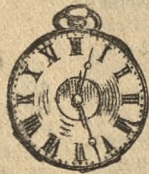
Wszelkie

REPERACYE

pod

gwarancją.

Przystępne ceny.

Wielki skład okularów itp. oprawnych w złoto, srebro, i ocył. Barometry i termometry.

Słabość męzka

choćaby w najokropiejszych, rzekomo nieuleczalnych przypadkach, leczy gruntownie i bez przeszkody w zajęciu, oparty na 27-letniej praktyce

Prof. med. Dr. Biseuz
lekarz specjalny w chorobach płciowych.

Wiedeń, IX., Porzellangas. 31a.
Także listownie wraz z zaopatrzeniem w lekarstwa.

Tamże do nabycia dzieło:
„Die männlichen Schwächezustände deren Ursachen und Heilung“, (14 wydanie). Cena 1 m. w znaczkach pocztowych.

Mayer'a

Benedyktynka z Pepsina

Friedrich Ernst Meyer & Cie.

Bielefeld,

uznana jako najwyborniejszy środek spożywczy, najlepszy środek domowy, w cierpieniach żołądkowych i w utrudnieniach trawienia, a mianowicie przy słabym trawieniu, braku apetytu, odbijaniu się, zgadze po jedzeniu, w uczuciowej słabości, młodości, chęćmi do wmit, ciśnieniu żołądka, bladej skórze. Skutek niezawodny, przy ogólnym osłabieniu, braku krwi itp. Sproszony środek wzmacniający dla powstałych z choroby. Skutkuje pewno! Smak bardzo miły! W 1/2, 1/4, 1/2 i 1/1 litrowych fiaskach. Do dostania w Bytomiu: w cukierni Alb. Danziger'a i Max'a Pniower'a. Dalsze składy urzędzi F. E. M. & Cie.

BAHNHOF-HOTEL

(E. Noak.)

Najwygodniejszy dla podróżnych.
Pokoje od 1,50 M.
Portyer przy każdym pociągu.

CZERWONA APTEKA

w Poznaniu, Stary Rynek 37
poleca

1) Krople św. Jakóba. Doświadzone jako nadzwyczaj skuteczne przeciw cierpieniom żołądkowym, złemu trawieniu, katarze żołądkowym i słabości, cena po 1 m. i 2 m.

2) Dr. Rossa balsam i życia esencya, usuwająca bóleci żołądka, niestrawność i bóle brzucha, butelka 50 fen. i 1 m.

3) Krople i herbata krew oczyszczająca, po 75 fen.

4) Esencya i maść na oczy, usuwająca bóleci i wzmacniająca wzrok, cena 1 markę.

5) Ruski balsam spirytusowy, przeciwko reumatyzmowi i udarowi, but. 50 fen. i 1 markę.

6) Prof. dr. Hebra maść na liszaję [Blei Crème].

Maść ta jest nadzwyczaj gojącym środkiem przeciw liszajom, skórnym ostrości, zapaleniu skóry, cieczy solnej (Salzfuss, krostom gorączkowym, węgrom skórnym i w ogóle przeciw wszelkim gatunkom nieczystych skórnych wyrzutów. Prócz tego, jeżeli się maść ta, na zapaloną ranę przyłoży, sprawia wielki skutek oraz poskramia na podszewie nagromadzone, szkodliwe stwardnienia, a wielkie wybijające pocenie nóg fl. 1 i 2 marki.

7) Radlauer'a środek specjalny przeciwko całkowitemu zniszczeniu nagniotków, zgęszczeniu skóry etc. fl. 60 f. z penazlem.

8) Karmelki zaprawione babką, nadzwyczaj skuteczne na kaszel, chrypkę i zaflegmienie, paczka po 30 fen., pudełko po 50 fen.

9) Miód zaprawiony koprem, sok na kaszel, przyjemnego smaku, butelkę po 50 fen. i 1 m.

C. ADAMSKI
POZNAŃ
BAZAR.

Sprzedaj czapek mego fabrykatu na Górny Śląsk powierzyłem p. J. Rohner'owi w Bytomiu i polecam takowe po cenach fabrycznych.
C. ADAMSKI, Poznań Bazar.

Odwoluję się na powyższy anonis, polecam znane czapki p. C. Adamskiego z Poznania po cenach fabrycznych jako to:

Nr 1 po 3,50 M. | Nr 3 po 2,50 M.
" 2 " 3,00 — | " 4 " 2,00 —
J. ROHNER w Bytomiu.

Wszelkie gatunki

Wina we fiaskach

z król. węgiersko-ziemskiej głównej piwnicy zbiorowej w Budapeszcie.

polecamy po najtańszych oryginalnych cenach.
Przy tej sposobności polecamy także nasze towary kolonialne (korzenne) po najtańszych cenach.

Józef Kaller, Henryk Kaller,

ulica Tarnowicka 24. BYTOM. ulica Krakowska 11.

Fabryka pianinów

A. Klose w Brzegu (Brieg),

Schlossplatz Nr. 9,

poleca fortepiany i pianina najlepszego fabrykatu, wieloletnia gwarancya, na odpłatę przyzwala

1. Koncertowe pianino 850 A
2. Boudoir pianino 675-700 A
3. Gabinetowe pianino 575-600 A
4. Szkolne pianino 475 A
5. Angielski krotki fortepian od 1,000-1,500 A

Wierzch: orzechowe drzewo albo podobieństwo do hebanowego.

Dobre a używane instrumenta

są także na składzie.

Szanownemu Duchowieństwu i panom nauczycielom dam jeszcze większe i korzystne ustępstwa

Profes. Dr. Liebers,
Nerven-Elixir.

Nieprzerwany przy słabościach nerwowych jak to: w stani słabości, boleściach głowy, biciu serca, lekkowości, złemu usposobieniu, braku apetytu, złemu trawieniu i innym dolegliwościom odpływom i t. p.

Obszerniej w dołączonym do każdej fiaski prospekcie.

Nerven-Elixir nie jest żadnym środkiem tajemniczym, gdyż do każdej fiaski dołączony opis części składowych. Do dostania prawie we wsz stkich aptekach fl. 3 Mk., 5 Mk. i 9 Mk. Na próbę fiaska po 1 1/2 Mk.

Książkę „Krankentrost“ przesył każdemu darmo i oplatną. Zamówić ją sobie przez kartę pocztową wprost albo w składach.

Główny skład M. Schulz, Emmerich.
Do dostania także: w Bytomiu: Stara apteka; w Tarnowskich Górach: w aptece Eskulapa; w Katowicach: w aptekach, jak i we wszystkich aptekach Śląskich.

Do taniego sklepu.

Szanownej publiczności w ZABORZU i okolicy oznajmiam uprzejmie, że sprzedaję:
Cukier twardy funt 32 fen. Farynę 30 fen. Kawę w ysmięnta i dobrego smaku funt 1,20, 1,40, 1,60, 1,80 2,00 mk. Kawę Perłową funt 1,40, 1,80 mk. Mydło su che funt 25 fen. Sode f. 5 fen. Presówkę tegą f. 1,00, 1,10, 1,20 mk. Makę po cenach młynarskich i inne towary korzenne i delikatesy po niskich cenach

RYSZARD KALLER, Zaborz
Coaksplatz.

Do taniego sklepu.

Polecam po najtańszych cenach mój wielki skład pięknie palących się

Cygar

1 kista (100 sztuk) po 2, 2,25, 2,50, 2,70, 3, 3,10, 3,30 3,60 i t. d. i t. d.

Prawe wina

od najtańszego do najwyborniejszego gatunku.

Bytom. **FR. ZAWISCHA.**

Obok starego kościoła farnego, ulica tarnowicka Nr. 36.

HAMBURGSKO-AMERYKANSKIE
TOWARZYSTWO AKCYJNE ŻEGLUGI PAROWEJ.

Bezpośrednia niemiecka komunikacja pocztowa pomiędzy Hamburgiem a Nowym Yorkiem w każdą środę i niedzielę, pomiędzy Havrem a Nowym Yorkiem w każdy wtorek, pomiędzy Szeccinem a Nowym Yorkiem co 2 tygodnie, pomiędzy Hamburgiem a Indiami Zach. 4 razy miesięcznie, pomiędzy Hamburgiem a Meksykiem raz w miesiąc.

Parowce pocztowe tego Towarzystwa dają bardzo dobrą sposobność do podróżowania w kajutach i w środkowych przedziałach; utrzymanie w czasie podróży jest znakomite. Blizszych wiadomości udzieli A. Piskorz w W. Strzelcach (Gr. Strehitz)